

Het achterland studiedag WAIMH dd 24-03-2011

-Verwelkoming en inleiding : Veerle Van Den Noortgate.

-Opgroeien in verbondenheid .Over de zorg in de brede familiale context : Connie Mulder

We vertrekken vanuit een gezegde vanuit de vooraankondiging nl : 'als een moeder even haar handen vrij wil hebben, is er altijd wel iemand die haar wil helpen en haar kind wil dragen'. Het is voor vele mensen ondenkbaar dat het anders zou zijn. Wat gebeurt er indien dit niet zo is? Welke invloed heeft dat op de jonge ouder? Wat betekent het om in je taak als opvoeder vaak gevoel van falen te hebben?

Er zijn grote verschillen in de last die ouders dragen. Sommige ouders blijven worstelen met ontwikkelingsvragen van het kind, andere ouders vinden alles eerder vanzelfsprekend. Dit heeft als gevolg dat ouderbegeleidingen steeds anders ingevuld zijn en verlopen. Het belangrijkste uitgangspunt in een ouderbegeleiding is wat de ouders nodig hebben om hun kind te dragen, verdragen. Belangrijk is dus dat we vragen stellen over het gezin van herkomst : opvoeding, grenzen, omgang met moeilijkheden, kun je beroep doen op je familie, hoe zijn je verwachtingen , hoe worden taken en verantwoordelijkheden gedeeld, hoe wordt je gezin gezien door de anderen?

→er is sprake van een gelaagdheid : gezin /familiale en sociale context/ gemeenschap/kind

Iedere laag wordt gesteund door een bredere laag eronder

1)Gemeenschap en ouderschap : iedereen heeft hier ideeën over, dat begint al vanaf de conceptie. Je denkt erover maar je schuift ook werkelijk op naar de volgende generatie door vader of moeder te worden. Bij de geboorte krijg je felicitaties, je wordt bestookt met verhalen over bevalling van anderen, je krijgt vele adviezen bv preventie wiegendood, je denkt na over kinderkamer en kinderspullen... Kortom, tijd, kosten noch moeite worden gespaard om je baby warm welkom te heten. Hoe anders is dit voor ouders die ongewenst-ongepland zwanger zijn? Of ouders die zich zorgen maken over gezondheid van hun baby, of bij een moeder die reeds te maken heeft gehad met postnatale depressie, hoe gaat het voor ouders die zelf geen ouders meer hebben om op terug te vallen?

Wat begrijp je onder goed ouderschap? Ben je een goede ouder omdat je je kind elke dag een badje geeft zodat het proper gewassen is of ben je net een goede ouder omdat je je kind maar één keer per week in bad stopt om het huidje te beschermen? Er zijn heel veel verschillende invullingen van wat goed ouderschap is. De ideeën zijn afhankelijk van de betekenis die eraan gegeven wordt.

CASUSVOORBEELD : Verhaal van M en haar dochtertje. De kennismaking gebeurt tijdens de zwangerschap. M is heel blij maar ook bezorgd. Ze heeft ideeën over 'goede moeder zijn' en twijfel. Bv ben ik niet te oud?Kennen we als partners goed genoeg om al een kind te krijgen? Ik heb slechte jeugd gehad, geen goed voorbeeld gehad,... Met andere woorden : er zijn onverwerkte trauma's. M voelt zich reeds incompetent voor ze bevallen is. Er vindt een huisbezoek plaats als de baby twee weken oud is. M heeft zorgen. Er wordt van start gegaan met VIB, er zijn wekelijkse bezoeken. M's beleving verandert stilaan: ik kan liefde geven, ik ben trots, Kortom haar vertrouwen vergroot. Wel

blijft ze kwetsbaar en voelt ze nog steeds snel dat ze het niet goed doet. Het is als hulpverlener zinvol uit de deskundigenrol te kruipen en samen na te denken over de dagelijkse gebeurtenissen van het kind, en de vragen die dit met zich meebrengt.

2) familie en sociale context. De geboorte van een baby betekent ook voor grootouders, ooms,... een verandering. Wie is 'de betere grootouder' en wat betekent dit voor de ouder? Je schoonmoeder wordt plots oma van jouw kind, je relaties met eigen broers en zussen verandert, er ontstaan nieuwe verbindingen die aangenaam maar ook lastig kunnen zijn. Ouders zijn soms verbaasd als de grootouder een hele lieve kant heeft die ze eerder nog niet kenden, ... Ouders die in een adoptiegezin opgroeiden kunnen bv plots nood hebben aan contact met biologische ouders enzovoort

CASUSVOORBEELD. M en P hebben een dochter. M heeft een postnatale depressie. Zowel M als P zijn tijdens M's zwangerschap werkloos geraakt. M komt uit streng Turks gezin. P is een Irakese inwijkeling. MP heeft psychische problemen. P is veel contacten kwijt omwille van zijn ontslag. M is wel heel trots op haar babydochter. In het verhaal van M en P komt de verbondenheid met hun biologische familie naar voren. Het ouderschap gaf een verschuiving : MM geeft veel kritiek op M en zegt dat postnatale depressie niet voorkomt in Turkije. P moet omwille van M's depressie en de baby zorgtaken uitvoeren binnenshuis en durft niet van huis weg. Er is een verlies van contacten met de buitenwereld.. De geboorte van hun dochter maakt de problemen zichtbaar, Zowel M alsook P willen 'the best of both worlds'. Dit illustreert zich bv in het feit dat de naam van hun dochter oosters moet zijn maar toch ook goed uitspreekbaar voor Nederlanders. M's liefdevolle blik en haar spreken over de baby zijn de start voor de behandeling. M vindt bovendien ook aansluiting bij een andere groep moeders waarmee ze vanaf dan wekelijks samenkomt. Het gebruik van het genogram is boeiend om zicht te krijgen op de geschiedenis en bovendien biedt het soms een andere kijk op de zaken. Het belangrijkste in het genogram zijn de verhalen die erachter liggen. Je kan zicht krijgen op spelende loyaliteiten. Je leert meer van elkaar te weten komen en hierdoor kun je soms meer begrip krijgen voor keuzes van de ander, je ziet loyaliteiten maar ook identiteiten

3)gezin/ouders. Na de geboorte van een kind gaan onderhandelingen die al bestonden voort. Indien die goed verlopen draagt dit bij tot 'goed gezin gevoel'. Indien het gezin dit gevoel echter niet heeft wordt het lastiger en is hulp soms nodig. In de praktijk is het vaak nuttig te verkennen vanuit welke contexten beide ouders zijn opgegroeid. Dit kan soms een ingangspoort zijn voor behandeling. In gezinnen met een adoptiekindje of pleegkindje zijn dergelijke zaken erg moeilijk omdat die gezinnen zich vaak aan niemand anders kunnen spiegelen.

=>Het ouderschap is een rol die taken, verantwoordelijkheden, kwetsbaarheden met zich meebrengt. Het kan aangenaam zijn maar ook problemen met zich meebrengen

Alice Van der Pas : werken met problemen op de ouderlijke werkvloer. Schema :

werkvloer	buffers	omstandigheden
.Wat ouders weten : besef verantwoordelijk te zijn .Wat ouders doen : basisvaardigheden toepassen -veiligheid -verzorging	Solidaire gemeenschap Een goede taakverdeling	Het kind Gezinssamenstelling Huisvesting Werk Geld

Derde golf 1990-2000 : combinatie

*verklarende modellen :

-dual risk-cumulative risk model

-compensatory en buffering model

-kan ook risico zijn voor kinderen die uit optimale gezinsomstandigheden komen

*lopend Nederlands onderzoek : Prof L Tavecchio.

-infants vertonen gehechtheidgedrag naar zorgfiguren

-hoe sensitiever de zorgfiguur hoe meer kans op een veilige gehechtheidrelatie

-jonge kinderen die meer dan 20 uren per week in de crèche verblijven hebben meer kans op latere gedragsproblemen

-er is een cortisol stijging bij infants in kinderopvang

-carrière van M heeft geen effect op cognitieve en sociale ontwikkeling van het kind

-M's die gelukkig gaan werken kunnen thuis ook responsiever zijn naar hun kind

-parttime werken voor moeders met baby's

-3-4 dagen kinderopvang per week

Kritische kanttekeningen :

-Hoe zit het met vaders?

-Veel ouders hebben het ook moeilijk om goed ouderschap te geven, de kwaliteit van de interactie en relatie is van belang

-NCKO kwaliteitsmonitor :

-interactievaardigheden : sensitieve responsiviteit, praten en uitleggen, structureren en grenzen stellen, respect voor autonomie, begeleiden van interacties tussen kinderen, stimuleren van taal, motorische en socio- emotionele ontwikkeling.

-Kwaliteit vd leefomgeving : brengen en halen (begroet?), ruimte en inrichting, activiteiten, taal, omgang met kinderen, programma : uitkomst is aanknopingspunt voor verbetering

-structurele kwaliteit

-De basisvoorwaarden voor kwaliteitsvolle kinderopvang :

*groepsgrootte: bij hele kleintjes één zorgfiguur per drie kindjes en max groep van 6 pers

*omgeving : safety en security (extern=/= intern veiligheidsgevoel), omgeving afgestemd op infant, hangmat bv voor kinderen met hartmonitor, ruimte voorzien voor borstvoeding, tijd en ruimte voor communicatie op eind van de dag, overzichtelijk georganiseerd speelgoed, gevisualiseerd dagprogramma, gemakkelijke toegang naar buiten, wat met rigiede voedingsschema's, respect voor culturele en familiale verschillen cfr wigwam, individuele noden binnen groepscontext.

*primaire zorgfiguur : het moet duidelijk zijn wie voor mijn baby zal zorgen, opbouw van relatie met die persoon,

* continuïteit van de zorg : één zorgfiguur voor langere tijd.

*gespecialiseerde opleiding van begeleiders is één van de belangrijkste determinanten van de opvangkwaliteit : kennis van de interactievaardigheden en van ontwikkeling van kinderen

*sensitieve responsiviteit en emotionele beschikbaarheid.

*circle of security.

*mentaliteit : denken over voelen en voelen over denken.

-Sociaal affectieve ontwikkeling :

Ontwikkelingssprong op twee maanden :baby wordt alerter, is meer wakker, er is exploratie van gezichten.

Ontwikkelingssprong op 7-9 mdn : vreemdenangst, expressie van affect met anticipatoire affecten : regulatie van het interne spanningsniveau en van de relatie met omgeving.

Ontwikkelingssprong op 1 jaar : a love affair with the World.

Ontwikkelingssprong op 18-21 maandenn : 'nee', stemmingswisselingen, ambivalentie rond afstand-nabijheid.

Ontwikkelingssprong op 3 jr : fantasie breidt uit, nieuwe angsten ontstaan, motoriek neemt toe, explosie van taal 'waarom?'-vragen

-veiligheid en vertrouwen : motherhood constellation. Actualiteit : er gebeuren afschuwelijke dingen bv Kim De Gelder=>wat doet dit met vertrouwen voor mensen?

→samenvattend : kwaliteitsvolle kinderopvang kan meerwaarde, kans zijn voor jonge kinderen. Je moet wel tijd nemen voor opbouw veilige relatie, investeren in kleine groep

-stof tot nadenken : voorstel Europese richtlijn inzake moederschapverlof : verlenging tot 12 maanden tegen 2011

-Waar staat mijn huis? Thuis en tehuis, een complexe context : Lea Verschueren

De beleving van wat een thuis is en waar, loopt erg uiteen bij kinderen die in een vervangende thuis opgroeien.

Belangrijk bij behandeling is van zoveel mogelijk vanuit thuis te werken en opnames zo kort mogelijk te houden. Vraag hierbij is: kan een veilige plek gerealiseerd worden en op welke manier? Mogen kinderen die niet in een 'normale' thuis kunnen opgroeien een context als thuis ervaren? Met andere woorden is een tehuis het achterland? Voor velen blijven mama en papa hun thuis, ook al is er een contactverbod. Het is van belang zich geborgen te weten, geaccepteerd te zijn, ontwikkelingskansen te krijgen, gedragen te worden. Bevragen wat een 'thuis' is voor sommigen : 'een tehuis is wel geen thuis, het is een opvang, het vergaat'.

Een complexe context :

De context is groot en verscheiden : kansen/risico's. Vele diensten kunnen betrokken zijn op één gezin. Dit biedt kansen, er is nl een netwerk dat mee' draagt', er kan een wederzijdse bevruchting zijn. Het is echter vaak wel moeilijk om tot een gedeelde visie te kunnen komen. Wie houdt 'a view from the bridge?' Kinderen komen bij een uithuisplaatsing ook terecht in een complexe context : vele vervangingen van personeel, een groot netwerk, multidisciplinair team

De context is wisselend en weinig stabiel : de kinderen hebben vaak reeds vele zorgfiguren voor korte tijd gekend. Hierdoor kenden ze tekorten in de basis van de ontwikkeling. Vaak zijn er wisselende partners van ouders, verschillende verhuizen ed. Wie kan hun verhaal maken? Er kind ontleent een deel van de identiteit uit de verhalen die over hem verteld worden

CASUSVOORBEELD : K (7jr) in spelkamer, maakt een huisje onder tafel. Therapeut moet haar zoeken, gedurende een lange tijd. K weet geen blijf met vereniging, ze weet er zich geen raad mee. K kwam uit een pleeggezin waar het erg moeilijk liep, en daarvoor was ze sinds haar 2,5jr in KDV. Er is een vermoeden van misbruik, waardoor er enkel nog tel contact is met M. M doet best om K te blijven opzoeken. Doorheen opname mag M bezoek brengen aan K. Bij de start hiervan zijn er moeilijkheden door een niet-gedeelde werkelijkheid, doordat M seksueel misbruik niet erkent. M sluit zich af voor begeleiding, ze zit gevangen tussen de begeleiding en haar partner. Begeleiding slaagt erin een relatie aan te gaan met M door wat wel gedeeld kan worden, met name de zorg voor K. De ouderbegeleider is een tussenfiguur. Het is belangrijk M reëel aanwezig te houden door in de kamer van K foto's op te hangen van haar. Belangrijk is dat groepsleiding ook het verhaal en de complexe situatie kennen en mee het verhaal maken van het kind! Ze moeten grote aandacht hebben voor verjaardagen, moederdagen, zorgen dat ze aanwezig kunnen zijn op schoolfeestjes. Dit is belangrijk om ertoe bij te dragen dat M en K elkaar reëel in beeld kunnen houden

Aspecten van de begeleiding : -creëren van een veilige relatie. K gaat een nieuwe gehechtheidrelatie aan met groepsleiding, en de ouder gaat ook een nieuwe relatie aan met hen. Voor ouders is dat vaak moeilijk, ze verwachten dat groepsleiding niet beschikbaar zal zijn, vanuit hun vroegere ervaringen in hun thuis.

Bv Vermijdend gehechte ouders vinden het heel moeilijk hulp nodig te hebben en vergeten hierdoor afspraken, verschuiven ze ed. Als hulpverlener moet je blijven tonen dat je hen in beeld houdt. Het aanbod mag niet direct té actief zijn, dichterbij komen is vaak al genoeg opdat ouder zou afhaken. De ouder wil zien waar zijn kind zal slapen, wie zijn eten klaarmaakt.

Bv Bij gepreoccupeerd gehechte ouders leeft de verwachting dat groepsleiding hun gevoelens kan dragen en verdragen, ze springen vaak van de hak op de tak, ze hebben nood aan directe goedkeuring. Ze zijn aanklappend. Groepsleiding mag niet meegezogen worden in directe actie, niet verstikt raken in grote vraag die van ouders uitgaat.

Bv Bij gedesorganiseerde gehechte ouders : er is een reactivatie van oude hechtingspatronen : er zijn vele onverwachte gebeurtenissen, er is een constant gevoel van miscommunicatie, met als gevolg breuk en dan weer herstel. Begeleiding moet alert zijn rond breuken, zowel in contact met het K alsook met ouder. Belangrijk is 'herstel' en goed te houden contacten.

-Erkennen, containen en reguleren van emoties. Ouders voelen zich onmachtig, zeer boos, wanhopig en soms ontkennen ze alle gevoelens die er zijn. Vele gevoelens worden uitgeageerd op groepsleiding, hulpverleners, hetgeen zich vertaalt in veel kritiek, vaak op zaken waarin ze als ouder zelf tekortschoten. Relatie met begeleiding als container zorgt ervoor dat de ouder op termijn beter emoties kan reguleren. Belangrijk voor ouders te weten wie hun aanspreekpunt is en waarvoor. Bij het begin van een uithuisplaatsing kunnen ouders vaak moeilijk kijken naar hun kind en de relatie. Je moet dus voortdurend met ouders werken naar een punt waarop zij kunnen beginnen nadenken hierover. Hiervoor hebben ze een eigen ruimte, een plaats voor hun eigen noden nodig

-een eigen ruimte voor de ouders, kan ervoor zorgen dat er op termijn ruimte is voor het kind. Het kan dus lang duren eer je aan de relatie begint te werken met hun kind.

-mekaar in beeld houden. Bij sommige ouders is K constant in mind, bij anderen niet, bij hen is het 'uit het oog uit het hart'. Deze ouder is geoccupeerd met eigen leefwereld (bv bij depressieve ouder), terwijl ze wanneer ze hun kind zien, het op zich wel goed doen. Bij K is het ook vaak zo : voor het telefoneert naar ouder, moet je ouder al in gedachten brengen.

-eens ouder zich gedragen weet en gereguleerd, komt er meer ruimte voor het kind. Mentaliseren kan bevorderd worden. Het is belangrijk dat de ouder exploreert, denkt over waarom zijn kind weent ed. Niet te snel met concrete adviezen beginnen dus! Wanneer de ouder zelf op gedragsniveau functioneert, is het vaak moeilijk om rond ervaringen te werken=>temporiseren, herstel van verkeerde afstemming is belangrijk. Een eigen ruimte voor het kind tussen thuis en tehuis is belangrijk bv bezoek in de

leefgroep. Sommige ouders vinden dit te artificieel of kunnen zich moeilijk richten op hun kind. Op zeer korte tijd kunnen die ouders zich echter spiegelen aan het gedrag van de groepsleiding. Groepsleiding bekijkt en benoemt gedragingen en verlangens van het kind. Ontschuldigen is belangrijk!

-behouden of herstellen van banden is zeer belangrijk. Vaak wensen zorgfiguren geen contact meer met hun kind. Dit wordt niet toegestaan, we trachten goede kern te bewaren en mee een plaats te geven. Kunnen bewaren en trachten herstellen van contacten is zeer belangrijk!

-grenzen stellen en bewaken is zeer belangrijk.

-Ik mag toch zelf kiezen? In wiens belang? Over de beslissingen vanuit de maatschappelijk justitiële context : Pieter Deloof

We hebben het over het belang van de context bij de cliënt. Het is belangrijk te streven naar definitieve oplossingen voor de jongeren

Rechtssysteem en jeugdbescherming ; kinderen zijn rechtssubjecten, de jeugdrechter moet kiezen i.f.v. een 'objectief belang van het kind'. Dat is een gevaar : andere mensen die de situatie kennen vinden dat een kind zich in een POS bevindt. Als jeugdrechter moet je echter zonder kennis van het gezin an sich voortgaan op een dossier en evt. wat mondeling overgedragen info vanuit de hulpverlening. Er is echter geen rechtstreeks contact met het gezin. Vanuit de hulpverlening wordt er vaak gereageerd vanuit een wat negatieve reflex met name vanuit de idee dat de hulpverlening niet gelukt is. 95% van de gevallen waarbij hulp, tussenkomst wordt gevraagd aan jeugdrechter gebeurt door burens, partners, grootouders, CLB, kind en gezin. Slechts 1% van de kinderen en 4% van de ouders vragen zelf om hulp.

Situaties waarin hulp wordt gevraagd betreffen vaak materiële verwaarlozing, familiaal geweld, seksueel misbruik. Vaak worden zaken vanuit de hulpverleningsinstanties beschreven en besproken, zonder de context te bespreken waarin deze zaken gebeuren. De rechter baseert zich op wat geschreven staat=>dus als hulpverlener moet je opletten wat je op papier zet ; zijn de ideeën en vermoedens die je hebt getoetst of niet? De vraag begint al bij wie de cliënt is? : is dat de minderjarige die is weggelopen thuis? Of is het de persoon bij wie die jongere nu verblijft? Mag een stiefvader er zomaar bij betrokken worden? ... Verdere specificering van de hulpvraag is eveneens nodig bvb gaat het over verwaarlozing en zo ja, waarom precies? Op welk vlak heb je als hulpverlener schrik voor de ontwikkeling van het kind?

Negatieve signalen worden gemeld aan CBJ (heel vaak gebeurt de melding door derden)=>men gaat er aanklampend te werk, met duidelijke afspraken=>indien dat niet loopt wordt JRB ingeschakeld. JRB heeft een grote vraag naar bespreking vanuit de hulpverlening om geschreven zaken te specificeren, bv om te staven wat men bedoelt met 'pedagogische verwaarlozing'. Een bijkomende moeilijkheid is de complexiteit van de materie. Vaak heb je niet enkel het dossier van het kind dat lopende is maar zijn er tegelijk ook dossiers die tegen de ouders van dit kind lopen, maar waarvan er geen weet is (die dossiers lopen vaak niet parallel). Wel is er een jaarlijkse zitting op het kabinet : op

die manier is er toch een vorm van controle over al die dossiers. Indien deze bijkomst er niet zou zijn blijven teveel dossiers liggen. Een nadeel is dat op die zitting niet steeds iedereen die met het gezin werkt, wordt uitgenodigd. Er is dus veel onmacht en zaken worden daardoor soms doorgeschoven bv naar de consulent, en die stuurt dan terug door naar JRB. Dit doorschuiven is een soort van weg-schuiven, waardoor de confrontatie die nodig is voor die mensen, dat gezin, niet wordt aangegaan. Het grote gevaar is dat we uitgaan van ons eigen gelijk, van hoe wij de situatie zien=> het objectieve belang van het kind wordt hierdoor niet meer herzien of bevraagd. Er wordt uitgegaan van een aantal aannames bv 'een kind is altijd beter thuis dan in een voorziening' maar is dat wel zo? Op welke criteria baseer je je hiervoor?

→ we communiceren te weinig, we expliciteren onze uitgangspunten niet meer=>in dialoog gaan met elkaar is van primordiaal belang. We zien zo weinig en besluiten tot zoveel

---

-De pedagogisering van het kind in de geschiedenis : een paradox zonder einde? : Prof.M.Depaepe

Noties als 'het kind, opvoeding ed' moeten we historisch plaatsen en begrijpen. Het zijn historisch maatschappelijk constructies.

-Philip Ariès 1914-1984 : l'enfant et la vie familiale sous l'ancien régime : het gevoel voor het kind in de middeleeuwen ontbrak : een kind was een soort huisdier, er was weinig verdriet om verlies van een kind. Het kind werd beschouwd als volwassene in miniatuur . Dit zien we ook in de kunst : kinderen werden als volwassenen afgebeeld.

Wanneer was dan de ontdekking van het kind? Eind 16^e begin 17^e eeuw. Jan Hendrik van de Berg : hij was psychiater, grondlegger van de metabletica. Een kind wordt ontdekt als afzonderlijke levensstaat, het kind moet 'wachten'. Dit idee is versterkt door Lea Dasberg 'grootbrengen door kleinhouden'. Zij ging evenzeer uit van de ontdekking van het kind, maar die toegenomen emotionaliteit en sentimentaliteit had niet noodzakelijk positieve gevolgen. Meer aandacht voor het kind resulteerde ook in infantilisering, d.w.z. kinderachtiger maken van het kind (waardoor het noodgedwongen klein werd gehouden en niet volwassen kon worden). De idee dat kinderen niet bestonden werd tegengesproken door de mythe van het kerngezin, waarbij je het kind niet mag brutaliseren want dat had vaak de dood tot gevolg.

In Amerika was er een 'psychohistorische' uitleg voor die brutalisering (Mause) : infanticidal : oudheid tot 4^e eeuw : brutaal-moorddadig, abandoning : 4^e-13^e eeuw...

Lineaire progressie : onze primaire omgang met kinderen blijft soms nog aanwezig bv bij Dutroux, maar wordt door onze moderne samenleving overdekt door sociaal wenselijker gedrag in omgang met kinderen. Alles is historisch gestuurd. Kinderen worden uit de samenleving gehaald en in scholen gestopt, maar daarvoor was er geld nodig.

R.Dekker 1995 : zwarte vs witte legende. Zwarte : ontbreken van sentiment voor omslag ; witte : kinderen van alle tijden. (De verandering kwam met de verlichting). Er is echter correlatie met de context en historie dus geen van beiden is 'waar'.

Ariès : wij zijn van het publieke leven gegaan naar een leven binnenshuis : proces van privatisering. We werden gewend aan materiële zaken zoals eigen kamer. Daardoor wordt het moeilijker te interveniëren in de opvoeding. De prijs die men moest betalen voor die privatisering, impliceerde dat je meester moest worden van jezelf. Er kwamen ideeën rond gender, idealen, pedagogische gevolgen hiervan.

Civilisatietheorie van N. Elias : deze theorie was in de jaren dertig ontwikkeld maar pas in de jaren 70 herontdekt. Proces van de civilisatie is een proces om mensen netter en tammer te maken. Het is een proces van civiliseren, domesticeren : mensen worden sociale wezens die doen wat de maatschappij van hen verlangt. Twee processen spelen hierin mee : proces van imitatie (aan het maatschappelijk ideaal), maar er is ook distinctiezucht (anders is er te weinig differentiatie) : steeds gedisciplineerder gaan = alle vormen van beheersing van lichaamsdriften. We maken onszelf wijs dat we onszelf moeten gedragen volgens bepaalde regels. Een vb hiervan is het antimasturbatie, waarbij men gevaren van masturbatie aangeeft. Bewaking en controle is nodig maar het moet ertoe leiden dat het kind doet wat het moet doen vb kuisheidsgordel (Salzmann).

Foucault : normaliseren en standaardiseren. Het zijn die structuren die ons beheersen. De opvoeders zijn maar uitvoerders van wat verwacht wordt van de maatschappij. Structuren creëren het individu

=>gevolgen voor individu : temmen van de mensen is door de statistiek gebeurd

=>bio politiek

Het begrip 'pedagogisering' : Kwantitatief : bezig zijn met opvoeding, onderwijs, met het kind, wordt hoe langer hoe meer verwacht

Kwalitatief : het brutale element wordt uitgesloten. Bv ouders van spijbelende kinderen straffen door ze zelf naar school te laten gaan. Maatschappelijke problemen wil men oplossen door opleidingen bij te creëren

→ ironiserende neveneffecten : meer gezondheidszorg resulteert niet noodzakelijk in meer gezondheid. Pedagogiseren is de kunst om de mensen via het leren steeds dommer te maken : men wil het individu steeds aanpassen aan de samenleving, zelfadaptatie aan de verandering

→ paradoxen van pedagogisering : er is een constante spanning die we creëren tussen wat we willen, wat we zeggen dat we gaan doen en wat we effectief doen bv ons onderwijssysteem in Afrika proberen binnen te krijgen ; we wilden een afstandelijke nabijheid creëren

Vb Diesterweg : opvoedingsschool. Het kind wordt op pied de stal gezet, wordt ver-romantiseerd, onschuldig gemaakt

Als ouder bepaal je wat kinderen kunnen, mogen, niet mogen